

Melding om eierskap i Bergen kommunes selskaper og foretak

16.01.2018

Om eierskapsmeldingen

- Avløser eierskapsmeldingen fra 2011
- Danner grunnlaget for kommunens eierskapspolitikk og en forsvarlig og tydelig eierskapsoppfølging.
- Speiler byrådets plattform (2015 – 2019).
- Er et verdi- og retningsdokument for kommunens eierskap i bedriftene.
- Gir overordnede forventninger og styringssignaler til bedriftene.
- Inneholder i tillegg til melding om eierskap, også den årlige rapporteringen på avkastningskrav for 2017 for BKK AS, BIR AS og Fløibanen AS, samt regnskapstallene fra 2017 for alle selskapene.
 - Rapporteringen erstatter egen sak med årsrapportering for 2017 lik fjorårets sak om «Årsregnskap for 2016 m/oppfølging av mål og målekriterier for Bergen kommunes største porteføljebedrifter», sak 25/18 av 31.01.2018.

Kapitler:

I: Innledning og sammendrag

II: Kommunens eierskap

III: Krav til et godt eierskap

IV: Organisasjonsformer for kommunal virksomhet

V: Gjennomgang av kommunens eierinteresser

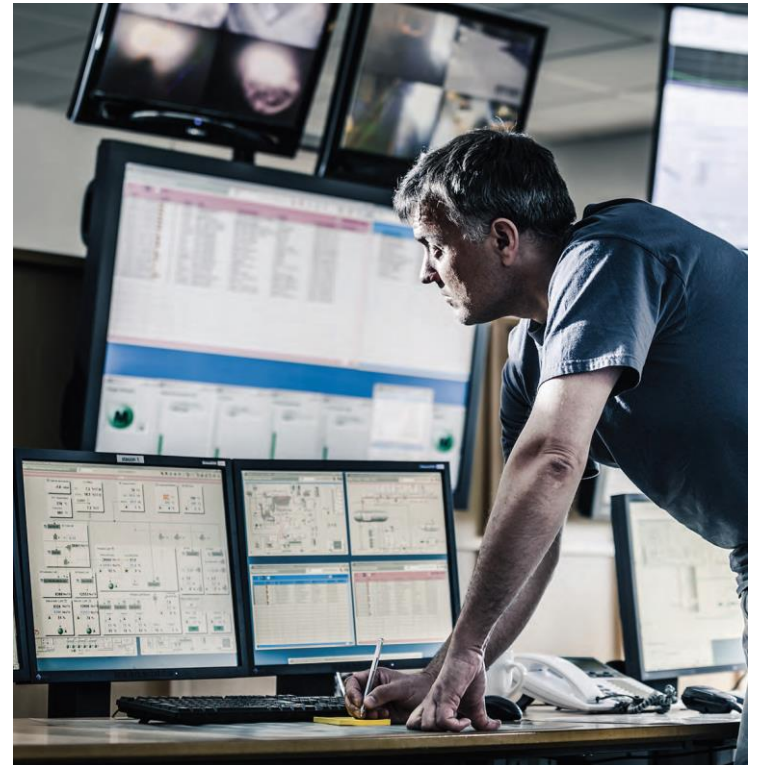
Kommunen som eier

- Kommunen skal være en aktiv eier som forventer sunn drift, og følger opp vedtatte politiske målsetninger.
- Setter krav til at selskapene tar samfunnsansvar innen sitt virkeområde.
- Utøver i hovedsak sitt eierskap i selskapenes generalforsamlinger.

Overordnet om selskapene

- Meldingen begrenser seg til å omfatte kommunens eierskap i aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak.
- Alle selskapene understøtter viktige politikkområder innenfor blant annet byutvikling, kultur, inkluderende arbeidsliv, næring og idrett.
- For byrådet er det viktig å beholde eierskapet i samfunnsviktig infrastruktur, som energi, vann, avløp og avfallshåndtering.

Fakta om porteføljen

- Pr. 31.12.2017 hadde kommunen eierandeler 35 aksjeselskaper, 1 samvirkeforetak og 2 interkommunale selskaper.
- De 6 største selskapene representerer anslagsvis 98 % av de økonomiske verdiene.
- De øvrige selskapene representerer viktige politikkområder som byutvikling, kultur, inkluderende arbeidsliv, næring og idrett.
- Kommunens aksjeportefølje har en totalverdi på anslagsvis MRD 7,7, hvorav BKK AS står for ca. MRD 6,6.
- For selskaper som representerer store økonomiske verdier er det fastsatt avkastningskrav som det årlig rapporteres om til bystyret.

Eierstyring og eiers krav til virksomheten

- Selskapene skal tydeliggjøre sin virksomhet og sitt formål i vedtektene.
- Selskapene skal ha mål og strategier som samsvarer med eiers ønske for virksomheten.
- For selskaper det er store økonomiske eierinteresser i, stilles konkrete målekriterier.
- Forventer at styrene og den daglige ledelse i selskapene utøver sin virksomhet effektivt og rasjonelt.
- For selskaper med vesentlig økonomisk betydning bør det under året avholdes eiermøter, mens det for de øvrige selskapene er tilstrekkelig at eierskapsutøvelsen foregår på årlig generalforsamling.

10 prinsipper for god eierstyring

1. Det skal være **åpenhet** knyttet til kommunens eierskapsutøvelse i selskapene og selskapenes virksomhet.
2. Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på **generalforsamlinger** og representantskapsmøter.
3. Kommunen setter opp **resultatmål** for selskap som forvalter betydelige økonomiske verdier for kommunen. Styret er ansvarlig for realisering av målene.
4. **Kapitalstrukturen** i hvert selskap skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.
5. **Styresammensetningen** skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra det enkelte selskaps formål og egenart.
6. Styret har det overordnede ansvar for forvaltningen av selskapet, og skal **ivareta en uavhengig kontrollfunksjon** overfor selskapets ledelse på vegne av eierne.
7. Kommunen skal i den grad det er relevant medvirke til at styret utøver en **effektiv virksomhetsstyring** og evaluerer sin virksomhet.
8. Bystyremedlemmer, byråder og politiske rådgivere **skal ikke velges inn i styrene** i aksjeselskap og kommunale foretak av habilitetshensyn.
9. **Lønns- og insentivordninger** bør utformes slik at de fremmer verdiskapingen i selskapene og fremstår som rimelige.
10. Selskapet skal være bevisst sitt **samfunnsansvar**.

De ulike byrådsavdelingenes ansvar for eierskapsforvaltningen

- I byrådssak 1302/12 ble det vedtatt en ansvarsfordeling mellom byrådsavdelingene for løpende eierskapsforvaltning, noe som er ytterligere presisert i denne eierskapsmeldingen.
- Selskaper av vesentlig økonomisk verdi forvaltes av BFIE, og øvrige byrådsavdelinger har ansvar for eierskapsforvaltningen for de selskaper som naturlig hører inn under deres virksomhetsfaglige område.
- I eierskapsforvaltningen inngår utøvelsen av generalforsamlingsfunksjonen og annet relevant arbeid.
- Byrådsavdelinger med eieransvar er ansvarlig for håndtering av forhold i aksjeloven som regulerer bl. a. stiftelse av selskap, selskapskapital, aksjekapital, fusjon og fisjon, salg, oppløsning og avvikling.
- Byrådsavdelinger med eieransvar er ansvarlig for systematisering og dokumentering av eget arbeid med eierskapsforvaltningen.
- BFIE skal være et ressursorgan og yte faglig bistand innenfor eierskapsforvaltningsområdet til øvrige byrådsavdelinger når dette blir etterspurt.

Ulike organisasjonsformer

- Virksomhetens formål og karakter er avgjørende kriterier ved valg av selskapsform.
- Organisasjonsformer som er omtalt i eierskapsmeldingen:
 - Kommunale foretak (KF)
 - Interkommunalt selskap (IKS)
 - Interkommunalt samarbeid (kommunelovens § 27)
 - Aksjeselskap (AS)
 - Stiftelser
 - Samvirkeforetak

Presentasjon av selskapene

- I kapittel V beskrives alle selskapenes virksomhet og formål, samt kommunens signaler og eierstrategi.
- Selskapene er kommentert av de ulike byrådsavdelingene som er ansvarlig for selskapsforvaltningen basert på deres virksomhetsfaglige kompetanse.
- Det legges til grunn at signaler som kommunen gir blir hensyntatt av styrene i deres strategi- og budsjettarbeid i selskapene.
 - For gjennomgang av det enkelte selskap vises det til meldingen.

Hva er nytt (1)

- Gått bort fra kategorisering med formålsinndeling
 - Ingen spesifikk kategorisering av eierskapet gjennom inndeling av selskapene i finansielt versus politisk eller samfunnspolitisk formål.
 - Ønsker å unngå misforståelser og uheldig stigmatisering rundt formålet med kommunens eierskap i de ulike selskapene.
 - Mange selskaper har ulike sektorpolitiske formål, og for de store selskapene er formålet ofte blandet. Her kan nevnes BIR AS som for den konkurranseutsatte virksomheten fremkommer som et finansielt og til dels næringspolitisk formål, og for den lovpålagte virksomheten har et mer samfunnspolitisk formål. Det samme kan sies om Bergen Kino AS som først og fremst har et kulturpolitisk formål, men som også kan sies å ha et finansielt formål.
- Ansvarsfordeling av eierskapsforvaltningen
 - Ansvar for selskapsforvaltningen er ytterligere videredelegert til den enkelte byrådsavdeling med tilhørende virksomhetsfaglig område. Herunder inngår generalforsamlingsfunksjonen og annen løpende eierskapsoppfølging av aktuelle selskaper. Tilsvarende gjelder ansvar for utarbeidelse av egne rutiner og risikovurderinger for egen eierskapsforvaltning.

Hva er (delvis) nytt (2)

- Bystyremedlemmer, byråder, politiske rådgivere og byråkrater skal ikke være styremedlemmer i selskap kommunen er eier i. Dette gjelder nå også for arbeidsmarkedsbedrifter og kommunale foretak.
- Det er anbefalt at ingen skal sitte lenger i samme styre enn sammenhengende 8-10 år.
- Lederlønningene i selskapene skal uttrykke moderasjon, men være konkurransedyktige. For mindre selskap skal lønnsnivået speile lønnsnivået for tilsvarende stillinger i kommunen.
- Selskapene skal gjøre seg kjent med og opptre i samsvar med målene og tiltakene i kommunen sin klima- og energihandlingsplan.
- Byrådets fullmakter til kjøp og salg av aksjer økes fra kr. 100.000,- til kr. 500.000,-. Tilsvarende beløpsgrenser gjelder også ved emisjoner.

Korreksjon

- Fakta feil s. 54 – under eierstrategi for Bergen Vann KF anbefales siste setning i fjerde avsnitt fjernet:
 - *«For at aktivitetskriteriet skal være oppfylt, må minst 80 % av oppdragstakers virksomhet være rettet mot oppdragstakerens kontrollerende oppdragsgiver.»*
- Begrunnelse:
 - «80/20-regelen»(aktivitetskriteriet) har kun betydning når kommunen direktetildeler kontrakter til rettssubjekt utenfor kommunen, som for eksempel aksjeselskap kommunen eier helt eller delvis, interkommunale samarbeid mm.

